
Tribuna:

MULTICULTURALISME

Coordinadora: Margarita Bartolomé

Presentació

Margarida Bartolomé i Pina*

Introducció

Actualment no és fàcil aconseguir que un grup de professionals aportí la seva opinió, des de la investigació i l'experiència, sobre el tema plantejat. Allò que resulta relativament senzill si ens mantenim en el terreny de les idees i de les declaracions de principis, esdevé difícil si intentem mesurar-les amb la realitat.

Atrevir-se a expressar el resultat de les nostres recerques suposa, de manera inevitable, comprometre's públicament amb valors i amb plantejaments que poden o no estar d'acord amb les institucions polítiques més properes. Ara bé, aquells que, per la seva experiència o pel seu

treball, podrien fer-ho, depenen d'aquestes institucions per a la seva promoció i fins i tot per a la seva supervivència professional.

Per això agraïm especialment les col·laboracions que presentem en aquesta Tribuna. No són nombroses, tot i que molt qualificades. Veuen la realitat multicultural des de perspectives diverses -marcades per la seva pròpia trajectòria professional- però per això ens permeten apropar-nos al tema amb més profunditat. L'educació intercultural s'analitza i es qüestiona des de la investigació, des de l'experiència viscuda durant molts anys en escoles marginades i en la coordinació del Programa d'Educació Compensatòria o des de l'acció compromesa en moviments socials i educatius alternatius.

Les preguntes que hem llançat als nostres amics José Antonio Jordán, Joan Girona i Xavier Montagut han estat quatre:

Com s'entén des de Catalunya l'educació intercultural?

Quines forces l'estan impulsant?

Quines forces la frenen? Quines són les debilitats del sistema?

Cap a on hauríem de dirigir els nostres esforços?

Les han anat responent amb llibertat incidint possiblement en aquells aspectes envers els quals són més sensibles per la seva experiència viscuda.

* Margarida Bartolomé Pina és catedrática de Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació de la Universitat de Barcelona. Coordina el Programa de Doctorat "Diferències educatives i igualtat d'oportunitats en educació" i és la investigadora principal del grup de recerca "Diferències ètniques i Educació Multicultural" de la Universitat de Barcelona.

Adreça professional: Departament de Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació. Facultat de Pedagogia. Universitat de Barcelona. C/ Baldiri Reixac s/n, torre D, 3r pis. 08028 Barcelona.

Però una Tribuna sobre Educació Intercultural a la força havia de convidar a la comunicació i al diàleg. La reciprocitat constitueix un dels seus valors essencials. Per això he volgut anotar

també una aportació modesta¹ que recull alguns dels elements reflexionats i discutits pel nostre grup de recerca durant aquests darrers anys.²

(1) Se'n pot veure una ampliació a la memòria de la investigació desenvolupada durant aquests dos darrers anys i que ha estat subvencionada pel CIDE: «Diagnóstico de las Diferencias étnicas y de los procesos desarrollados en la Educación Primaria». L'estudi, realitzat a Barcelona, presenta dues investigacions paral·leles. La primera, un estudi de camp a 14 escoles i 105 famílies, pretén caracteritzar el medi familiar de les minories estudiades, conèixer la percepció del professorat sobre la seva pràctica educativa en aules amb diferents minories culturals, analitzar les actituds

del mateix envers l'educació multicultural i diagnosticar els valors de l'alumnat i del seu nivell d'integració a les aules. La segona pretén comprendre la realitat multicultural a les escoles a partir d'una recerca etnogràfica en tres d'aquestes (1992-1994).

(2) L'equip de recerca estava format per M. Bartolomé, investigadora principal; F. Cabrera, J.V. Espín, M.A. Marín, J. Martín, D. Del Rincón i M. Rodríguez, investigadors; C. Castella, J. del Campo, M. Escuer, M. Sandín i M. Torrado, col·laboradors d'investigació.